

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

17 An ignorantia legis, vel pœnæ impositæ per legem excuset à pœna
incurrenda?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

sum. cap. 13. conclus. 7. n. 9. in fine. Sanchez lib. 1. cap. 6. num. 37.
quod si neque inter fuit, neque alios interrogavit, censendus
est vincibilis ignorantia laborare, quia non praetitio diligentia,
qua se voleat praetari. At hoc bene limitat Sanchez sapientia
inclusa efficiat quo patochiasus aliquem scrupulum,
vel dubium habent illa hebdomada aliqua etiamen, vel facta
occurrit. Nam si nihil horum occurrit, censendus est inincun-
cibilis ignorantia, & tradit in simili salvo tract. 13. disp. 8. sec. 4.
n. 23. §. 6. regula. Bonacina disp. 2. de pecc. quod. 8. pun. 3. n. 28.
Signum autem efficax ad cognoscendum te laborasse in ali-
qua te ignorantia inimicabilis est, si si num propositum forma-
re, vel virtute habebas satisfaciendi tue obligacioni quia hoc
propositum omnino excludit negligientiam mortaliter culpabi-
lum, ut ex se constat, & tradit aliis relatis salas 1-2. tract. 13.
disp. 8. sec. 4. n. 13. §. 1. regula.

P V N C T V M X VI.

An ignorantia, obliuio, vel inadvertentia prece-
pi, quando vincibilia sunt, minuant cul-
pam, vel ab illa excusat.

¹ Non excusat à culpa.

² Minuit culpam si non fit affectata.

³ An ignorancia vincibilis possit ex mortali veniale facere.

¹ Primum certum est ignorantiam illorum, quae ratione tui
officii vel status tenetis scire, esse peccatum. Ea autem,
qua tenetis scire, in duplice sunt differentia, alia quorum co-
gito per te imperatur, ut sit mysteria fidei, alia quae solum
ratione operis, ut est scientia Decalogi, & aliorum praecop-
tum. Si ignorantes culpabiles mysteria fidei, aduersus fidem
pecc. si ignorantes praecipa feruenda, & ob illorum ignorantiam a qua transgredens, vel te pericolo transgressionis illorum
expositi, peccas eadem specie peccati, ac si scientes illa praecipa
violares; ita docet Valquez, disp. 11. c. 2. & 3. & Azor. t. 1.
lib. 1. c. 12. §. 5. Sanchez lib. 1. in Decal. c. 17. n. 11. & 12.

² Secundum etiam est ignorantiam culpabilem minuere
culpam, quia minuit ratione voluntarii; minus enim vo-
lontaria si transgressio praecipi ex ignorantia, quam ex scientia;
nam & scientia est transgressio directe voluntaria, ex
ignorantia vero etiam affecta sit, est tamen indirecte, qua-
tus neglegit praeciput inuestigare. Verum si huiusmodi
negligentiam affectes, ut liberius, & sine temore praecipa
transgrediaris, et transgressio actualis illius praecipi minus
voluntaria sit, quam ex scientia, praecipi procederet, hoc
non obstat quoniam gravius delinquas: non quia illud pe-
ccatum multiplicem habet circumstantiam, quod videtur in-
finire Azor. lib. 1. cap. 14. quod. 1. Sanchez lib. 1. in Decal.
cap. 17. num. 1. quatenus dicit peccatum adulterii, & v. b. gratia
scientie factum, solum adulterium esse: at cum ignorantia af-
fectata esse remitterat, & periculum & aies gravioribus
peccatis inefcis scilicet, & facilius expeditum; hoc enim
per te factum est: nam etiam adulterium commissum igno-
rantia solum causa seu mortali culpabilis est remitterat: &
periculum, & illis criminibus committendis expeditum: sed
qui non est expeditum mortali iter, eo quod illatum circum-
stantiam ignorantiam probabilem habueris, ideo illud deli-
ctum non habet aliam malitiam, prater malitiam adulterii.
Ego ex hac parte non potest peccatum ex ignorantia pecca-
tum scientie supradicere. Ratio igitur efficax quare gravius delin-
quas, si ex ignorantia supradicte affectata liberius peccandi
pecces, quam si ex scientia ea est, quia in hoc affectu virtute
omnia transgredieris praecipa ob animus depravatum liquidem
temovere a te vis impeditumum à Deo postquam ne violentur
sua praecipa: medio enim conscientia temoris derisor Dens
peccatores, ne in peccata labantur; si igitur hoc affectu penam
et execute, vis tacite vis liberis in peccata vagari.

³ Difficultas autem in eo sita est, an ignorantia vincibilis
qua non sit affectata, aut crassa, minuit culpam, & quia alias
obet, esse mortalis, reddit veniam; Neque est controvarya
de culpa aduersus ius diuinum, & naturale; hoc enim si ab
ignorante ignorantia culpabilis mortaliter violetur, mortale
est. Controvarya est de violatione legis humanae que non vi-
deatur, ita stricte obligata, ut eius violatio ignorantia non affec-
ta, crassa, aut crassissima mortalis sit, etiamque ignorantia culpabi-
lis mortaliter faciat, sic docet Thom. Sanchez lib. 1. cap. 17. a
num. 3. & adducit pse Valent, Valquez, Armillam, Nauar-
tam, Sotom, & alios Doctores, controvarya explicati non
posse de ignorantia venialiter culpabilis; haec enim culpam
mortalem à cuiusdam praecipi transgressione exculat (ec-
cundum omnino sententiam: ita tenet Bonacina disp. 2. quod. 8.
pun. 3. n. 28. 11. videtur tamen loqui de ignorantia venialiter
culpabilis, sed factor tenuitatem ingenij mei: non enim percipi-
pot possum, quomodo detur ignorantia mortaliter culpabi-
lis, & transgressio praecipi ex tali ignorantia mortaliter non sit.
Nam tota materia transgressio constituit in negligentiā cul-
pabilis.

Ferd. de Castro, Sum. Mor. pars 1.

pabili sciendi praecipuum, imo potius non est alia malitia omis-
sionis, v.g. etiuni, vel multa praecipue: quam est in illa cui pabi-
li negligetur. Si ergo illa negligencia est culpabilis mortaliter,
omisso culpabilis mortaliter erit. Negat ergo negligencia
culpabilis mortaliter redire violationem venialiter culpabi-
lem: ita Suarez 3. tom. in 3. p. d. sp. 82. sec. 3. col. pen.

Ex his infero peccatum ex ignorantia culpabilis, vel scienti
commissum non ita variate naturam ipsius, ut necessario
debet in confessione explicare fuisse ex ignorantia culpabi-
li, vel scientie commissum, non enim notabiliter auget, aut
minuit peccatum: ita Nauart. summ. cap. 6. num. 12. Suarez 4.
tom. in 3. part. disp. 22. section 4. num. 14. At si forte procederes
peccatum ex ignorantia affectata liberius peccandi & sine re-
morse, ille enim affectus videatur necessario declarandus, quia
non solum auger malitiam, ut dicit Sanchez lib. 1. cap. 17. fin-
e, sed, meo iudicio aliam speciem constituit aduersariem
voluntati Deo seruandi,

P V N C T V M X VII.

An ignorantia legis, vel poena imposita per legem
excuse à poena.

- 1 Protonitur causus.
- 2 Ex ignorantia legis imponentis paenam paena non contra-
bitur.
- 3 Idem est si adest ignorantia facti.
- 4 Quid dicendum si solum ignore pœnam à lege imponitam.
- 5 Decidit isto. Et approbatur ignorantiam pœna in cœ-
ris excusare
- 6 Probabile est ad irregularitatem extendi.
- 7 Probabile etiam est excusare ab aliis pœnis delicti grauitatem
secundum se excedentibus.
- 8 Aliqua inferuntur ex superiori doctrina.
- 9 Satis argumentis n. 4. positis.

¹ Si nulla alia lege actus prohibitus est, nisi ab illa à qua
est pœna imposta, ignorans iuuenit culpabilitatem illam,
pœnam non contrahit, quia non peccas. Ergo non es à lege
penitus, ex reg. fine cuius. 23. de regul. iur. in 6. & cap. 2. deci-
bit, & est res omnino manifesta. Difficultas autem est quando
actus prohibitus est alia lege præter illam qua pœnam imponit,
& ignorans legem imponentem pœnam, cognovit tamen
actum alia legi prohibiti. & illum efficiat cognoscere, per-
cussionem clericis est prohibitum iure diuino, & naturali: igno-
ratus tamen adesse Ecclesiæ prohibitionem sub excommunicatione,
contrafacie si clericum percutias excommunicationem,
vel irregularitatem, aliam pœnam?

² Respondeo probabili est te nullo modo contrahere,
quia non dliquisti contra legem Ecclesiasticam vipe igno-
ratus illius. Ego non debes pœnas illius patiri. Nec enim pœ-
na est viterius protrahenda, quam dicitur facit, ut dicitur
in cap. 2. de his qui sunt à maiore parte capi. Et in cap. 2. felicis
rei. illud autem de pati, in 6. iudex enim pœnam metiri debet
ex culpa. Confirmo: Grauia delinquit qui percutit clericum
cognovit pœfici: nem illius non solum esse prohibitum iure
naturali, & diuino, sed etiam Ecclesiastico, & sub centuria,
quam si solum cognovit prohibitionem iuriis naturalis. Ego
non debet viterius eidem pœnas patiri. Secundo in cen-
tury est res meu iudicio manifesta. Non enim contrahi potest
censura absque monitione, reprehensibili, de appell. cap. Roma-
na, cap. constitutum, de sententia excommunicata, in 6. atque non censetur
qui monitus quoniam que legem committantem cœlum agno-
cat. Ergo item censura initia est ad reprimendos rebelleres,
& inobedientes Ecclesiæ, id quicunque præcepta ignorat, ne-
quique inobedientis indicari. Ego non potest censura reprimi.
Tandem censura est medicinalis pœna, id est, pœna non peni-
tenti tantum delicti, sed potius præterius committendi, cap.
1. de sententia excommunicata, pœna præterius autem non alia ratione potes-
tudo. Ergo necessario debes illius habere notitiam.

Hæc rationes non solum probant ignorantiam legis munici-
palis, sed etiam Pontificis, & confunduntque sit, à pœna per ip-
sum imposita excusat. Quare cum in cap. 2. de amarum, 2. de
confit. in 6. dicit Pontifex le nole vi ignorantia ligentur: statu-
tus quo cumque ordinatur, non inde infertur legibus
à lege vielle ignorantia ligare, immo ex ratione decideri illius
textus, que est, vi animalium periculis obviatur, supponit
contrarium. Grauia enim periculum animalium adesse si pon-
tificis legibus ligantur ignorantiae, quam si legibus municipali-
bus ligantur: cum quia grauiores sunt: tum quia minus
cognita. Quod si dicas cur ergo Pontifex de solis sententiis
lati ab ordinario loquuntur sunt, & non absoluere de omnibus
statutis. Item si nouum ius concedere solebat, sed an quum de-
clarare, eus vultus est verbo nolumus debebat enim vi verbo de-
claramus facie responderetur, quia solum de statutis ordinariis
poterat esse difficultas an ignorantiae ligantur. Legem ergo

E. rulic

DE
ASTRO
PALAO
TON.
EN

tuit de difficultatibus, ex qua quod sicutius erat colligi poterat: non autem rbus est verbo declaramus, sed verbo nolumus; quod indecens est ad nouum ius statuendum, vel antiquum declarandum ut sic daretur locus opinioni affirmanti ignorantia censura, & se ab illa incurenda non excusat, & ita tenet plures referentes Sanch. lib. 9. de matr. disp. 32. n. 9. Nauart. 6. 2. 7. n. 27. Suarez. 1. 5. in 3. disp. 4. scilicet 8. v. 20. Valsq. de excomm. dub. 16. n. 6. Bonac. de censur. disp. 1. q. 1. p. 1. v. 7. Azot. lib. 1. m. f. m. 1. 15. q. 3. Coninch. disp. 1. 3. de censur. dub. 10. n. 9. & alii.

3. Idem quod dictam est de ignorantia suis, dicendum est a fortiori de ignorantia facti: si enim ignorans inuincibiliter hunc quem percussit clericum, censuram percutiōnē clerici ann̄am non incurrit: eto scias percutiōnē clerici censuram esse ann̄am, Ratio est eadem, & effectu, quia talis ignorantia facti reddi actum ilium, cui censura annexatur, omnino inuoluntari: ac proinde incapacem censuram, vel alterius poenae, ideoque in c. si vero 2. de sent. excomm. excusat ab excommunicato occidens clericum, eo quod ignorantia clericū esse, quia gestabat causam, & docent Doctores supradicti relati. Salas de legib. p. 15. scilicet 9. n. 10. Valsq. supra dub. 14. n. 2. & 7. Bonac. n. 8. Molin. tom. 4. disp. 5. 3. n. 1. & 1. Sanch. n. 23. Et hoc verum est, etiam animum habentes percutiēt clericū, quia hec talis anima malus sit, ac percutiōnē illa ex tali animo non proficit, quia semper intelligebas te non petente clericū, sed tolum feram aut lacum, ergo percutiōnē illa clericū, quatenus clericus est, tibi non fuit voluntaria nec peccaminosa, & consequenter nec censura punienda, & ita docent Sanch. supradicta n. 26. Bonacina disp. 1. de cens. q. 2. p. 1. n. 14. Molin. 10. 4. disp. 1. 3. n. 1. Crom. 6. trad. 5. de p. 7. n. 8. Valsq. 1. 2. 4. p. 12. n. 4. & de excomm. dub. 14. n. 4. & alii.

Sed quid si proiciens sagittam intendas occidere Petrum clericum, & calu occidens Franciscum similiiter clericū, enīse excommunicatus, irregulare.

Respondeo te quoniam excommunicatum, neque irregularem ob ignorantiam facti excommunicatio enim, & irregularitas non ob intentionem, sed ob malum opus exterritum coartari debet: at occidio Francisci peccaminola non fuit: intentio autem occidendi petrum inducere non potest excommunicationem, aut irregularitatem. Ergo excusat ab illis, securus vero dicendum est, si non casu, sed ex voluntate percutiōs Franciscum clericum, credens esse Petrum quia tunc percutiōs illa tibi est voluntari, etiam si non sit voluntaria, quatenus Franciū cī est: ita aliud relatis docet Sanch. disp. 32. n. 27. Bonac. disp. 1. 3. 2. p. 1. n. 20.

4. Major difficultas est, an ignorantia solius penae à lege impedit sufficiat ab ea excusat.

Et quidem non sufficit probatur. Quia tota ratio delicti meritis penam, in transgressione legis sita est: hac autem transgressio solum expostuā noticiam legis non penam. Ergo ignorantia poena, & penam non excusat. Alias inuincibiliter ignorans esse penam infirmi postulat peccato mortali vel ilam non incurrit: quod omnino est falsum. Nam vt dicitur in leg. 15. tit. 1. 3. 2. et que facie elyro et mēsmō metu in servū dūmō de la poena, secundō vel penā imposta est proportionata delicto, vel est illi improporionata: si hoc fecundum dicas, et in iustitia, & iniustitia infligatur: si primum eo ipso quod committas delictum, tenuisti subite penam proportionatam. Ergo cognitio penae necessaria non est at ilam incurrendam, & ita teneri. Matricz. lib. 5. recop. tit. 12. l. 1. gloss. 1. num. 3. Iulius Clarus lib. 5. recop. 5. fn. q. 8. vers. 2. est causa. Couar. dicens oppositum esse errorem, cap. alma mater. 1. p. 10. n. 9. Cordub. in quatuor. lib. 1. q. 2. in prime. Lodesma. p. 4. qu. 24. art. 6. ad fin. Aula. 1. p. 6. 5. disp. 5. dub. 10. consil. 2. & alii.

5. Verum est sapientia sententia probabilis sit, probabilitus tamen ex timore ignorantiae penā à lege imposta excusat ab illa incurrente ipso iure, eti per iudicis sententiam imponi possit. De penis, quia medicinales vocantur, quales sunt excommunicatione, sui penale, & interdictum, est res clarior, quia nulla alia ratione dicuntur medicinales, nisi quatenus sit timore terribilis homines à delictis committendis. Ergo necessario expolulant cognoscit, ut si timore possint delinquentes detinere. Secundō ad incurrendam excommunicationem, & idem est de suspensione, & interdicto, quatenus censura sunt, requiriūt competentes monitus, ex cap. 1. aero de sentent. excommunicatione, at non conferuntur competentes monitus, quoque sub comminatione censura monitetur. Ergo Tertio censura non ferunt, nisi quando alia via delinquentes corrigi non posset, ex cap. nemo Episcorum 1. 1. 7. 3. ibi, illis qui aliter non posuerunt corrigi, &c. & facis colligitur ex Trident. less. 25. cap. 3. de reformat. Ergo quoque delinquentes corrigi nolit per monitionem censura, non debet censura affici.

Quarto violans legem Ecclesiastice ignorando censuram amexam, non est contumax, & rebellis, quantum esse potest posse illi Ecclesiastice, siquidem adhuc tanta contumacia, & rebello talis potest, sub comminatione, & notificatione penae imposita. Ergo quoniamque ei noscitur, ligari non potest tali pena. Proba consequentiam, quia censura est virtus penae virtutem contumaciam puniens: non autem puniet virtus

man contumaciam, sed potius primam, si non expectaret notitiam censurae: quia in cap. 2. de constitut. in 6. dicitur ignorantia ordinariorum ligandos non esse illorum penam: quod decretum, cum in animatum fauorem latum sit, extendi debet ad ignorantias non solum statutum, sed & penam per statutum appositam. Ergo ignorantiae censuras excusat ab illis, & ita de his penis, quae censura sunt, docet Suan. 5. tom. in 3. p. disp. 4. scilicet 9. n. 19. Sanch. lib. 9. de mārim disp. 32. n. 13. & 21. Bonacina disp. 1. de censuris q. 2. n. 13. Coninch. disp. 1. 3. de censur. dub. 10. n. 90. Flamin. de confus. q. 21. n. 17.

6. Hanc doctrinam excedunt Sanch. & Bonacina supradicti & Coninch. disp. 18. dub. 4. num. 3. & Suan. num. 21. ad irregularitatem, existimante esse iuste probable ignorantiam a cuius actu impositam esse irregularitatem excusat illa, quia irregularitas, quae est penae, immixta valde est alia censura, cum in eo quod reus in se illam ex qui debet, sum etiam, & praecipue, quia numquam imponitur, nisi ad puniendam aliquam contumaciam, & lingularem rebellionem aduersus potestatem Ecclesiasticam, vel ob grauiissima criminis, qualis est irregularitas imposta exercenti auctum ordinis censura ligato, violanti interdictum occidenti hominem, & simili. Deinde probari hoc potest ex cap. propulsis 82. vbi venit conceditur clericis ignorantias constitutionem Syrici Papae, quae deponerat clericos incontinentes. Ergo ignorantia penam à pena per legem imposita excusat.

Neque obstat tex. in cap. cum illorum de sententia excommunicationis, ubi percutientes clericum, si postea ordines recipiant scienter deponantur perpetuo si clerici seculares sint: si autem regularis ab executione ordinis suspenduntur; at si ignorantia procerifera, & quod non recordanter in excommunicatione incedit, vel proflus ignorantis impeditos esse ordines sic suscipiunt, cum eis potest dispensari: ergo admittitur dispensatio, contrahit potest impenitentem etiam ignorantem & iusta motu hoc texu docet. Azot. lib. in ist. moral. cap. 5. q. 7. Non, inquam, obstat supradictus texus, nam ibi loquitur Pontificis non de ignorantia inuincibili, sed vice inib; & etiā, loqueratur causa pro foro externo, vt dicit Holstienus, & Abbas ibi n. 15. In foro autem externo nemo praesumit potest labore ignorantia inuincibili iuriis ita clari, & m. nisi est, & ita docet Suan. 5. cap. 27. n. 21. Suan. plures referentes tom. 5. in 3. p. disp. 3. 1. q. 1. n. 59. & velerius autem.

7. De aliis penis a censuris, & irregularitatibus, sententia Nauart. summa. cap. 23. num. 47. & latius cap. 27. num. 274. vers. 13. ignorantiae non ligati, nisi forte penae fuerint ita leues, & delicto proportionata, vt nulli ratione videantur excedere. Ideo sententia Sanc. 1. aero de sentent. num. unico, in editione Complutensis vbi dicit: Ignorantia iuris, & facti excusat à pena legali humana etiam cum non excusat à peccato, vt cum quia peccat, sed ignorantia non ligata, ab eo potest abesse enim contemptus legis, probabile reputat. Suan. 5. tom. 1. in 3. part. disp. 4. scilicet 9. n. 22. Sanch. lib. 9. de mārim. disp. 32. num. 21. Bonacina disputat. 1. de cens. q. 2. p. 1. l. 1. num. 13. Ratio Nauart ea est, quia delinquens obligari non potest ab penam subiungandam, nisi aliquo modo in ilam confitiat, sat ex ipso delicto lumen c. o. sequat conferente in penam quia delicto proportionata sit iuxta prudenter attimationem, non autem in penam extraordinariam, exorbitantem, & auctam ob talis delicti frequentiam, vel alias circumstantias perlongum temporis, loci, &c. Ergo ad penam extraordinariam non confitetur in delinq. obligatus. Deinde violans legem grauiissimam, & extraordinariam potest muniri, ignorando illas probabilitates, minus peccat, quam si eas sciret, sicut minus peccat, qui causa furandi ingrediuit horum nullum, vel tamen cespite septum, quam si alio parite esset cinctus, sed qui sciens violat legem grauiissimam penitit mantam, illas incurrit. Ergo cum violatore ignorante mittus est agendum. Hic dicitur Nauart probat non posse indicem ignorantiae penam extraordinariam legis, illam, ac si imponeat, si delinquat, sed colum cum illo est agendum, ac si nulla esset pena imposta, quia ratione ignorantiae non fuit formaliter illius transgressor. Deinde probat supradictus dicitur sic ignorantiam non cogitare penam, si debeat ipso penam in seipso exequi, quia penas, cuius executio ab ipso delinquentे debet fieri, nulli modo eft annua delicto, ac proinde delinquens in illam non confitit, non igit subire illam debet. Item illam executio est res grauius & extraordinaria. & tanquam à pena extraordinaria & exhibitante excusari debet: sic videtur sententia Coninch. disp. 18. de irregular. dub. 4. consil. 1. num. 29. in fin. Molina tom. 1. de infis. di. 592 § obserua.

8. Ex hac doctrina inferre primo ignorantem inuincibiliter delicto à se commisso annexam esse excommunicationem, suspenditum, interdictum, vel irregularitatem penam non incurrit, non penas quia sunt penae tum medicinales tum grauiissime, cum ab ipso delinquentē exequenda. Poterit tamen iudex arbitrio prudentis delictum posse: constat ex Doctoribus supradictis relatis.

Secundo infero reservationem ebsolutionis factam in odiū aliquius peccati non contrahit ab ignorantia, fecit vero si ob com. a bonum Ecclesia, & rectam illius gubernationem reser- uetur.

tert: tunc autem intelligi debet referuntur ob communem bonum praeceps, quando per se, & ratione sui referuntur, nulla specialis constitutione peccatum illud prohibetur: at quando referuntur constitutione aliqua specialiter prohibita, & punia delicti, vii fecit Sixtus V. contra male promoto ad ordois, & Gregorius XIII. contradicentes, & recipientes pecunias pro gratia à sede apostolica obtinenda, non contrahit ab ignorantia talem penam. sic Sanchez lib. 9. de marit. disp. 32.

Tertio insert idem Sanchez supradic. cum Anton. c. 2. de confit. n. 19. veris, hoc vera. annulationem actus, quando non est solemniter defecta, sed in delinquente poenam, non incurrit à legis ignorante. At ipse delinq. est proprius poena executor: quod durum, difficultate admodum est, & tenit Flamin. de confid. q. 21. n. 33, quod forum conscientie, est quod forum exterius, & iudiciale affirmit incurrit.

Quarto infero coniugem habentem rem cum consanguineo alterius coniugis in secundo gradu, ignorantis hunc accusatum esse specialiter ab Ecclesia prohibitum, non impedit à debiti petitione, qua non committit incestum. Idem est si teneret, vel baptizaret filium alterius coniugis, ignorantis hoc est ab Ecclesia prohibitum, quia in his casibus est ignorantia juris, quæ si inimicibilis est, à poena excusat ex supradictis, & teneat alii relata Sanchez lib. 9. de mar. disp. 32. n. 43. Idem existimat descendens de ignorantia solam penam, hoc est, de ignorantia fibi esse prohibitum debiti petitione ob incestum commissum, et si fuerit specialiter prohibitus.

5 Restat latifacere argumentis probantibus ignorantiam solam non excusat ab illa.

Ad primum dico, adequatam rationem delicti merentis penam delicti extraordinariam sicut est in transgressione legi imponens talen penam, non viceversa, sed cum sufficiente illius cognitione, alia non centetur delinquens esse subjectus. Neque obstat exemplum de pena infanti, quam quibus peccator meretur, eto illam inimicibiliter ignoret, quia hoc penam non est extraordianaria peccato mortali, sed potius ordinaria illius & leuior ea, quam peccatum in reatur. Deinde non est penam, quam ipse delinquens in se debet excusat, sed potius illo est exequenda. Ad exceptionem autem penae proportionare quilibet delinquens subiicit eo ipso, quod deinceps sit.

A secundum dico plures esse penas extraordinarias, & exorbitantes impositas delictis, si delicta in se considerentur, at non esse exorbitantes, aerea delicti multiplicacione, & alii circumstantiis, quibus index mori est ad penam illam extraordinariam constitutandam. Ex quo si delinq. tenui ignoramus obligatum non esse talen penam subire, sed ne tamen subire cam, quia delictum secundum se fuerit proportionata.

PUNCTVM XVIII.

An ad incurriendam penam à lege impositam sufficiat ignorantia qualibet mortaliter culpabilis.

- 1 Non contrahit penam, si lex petat scientiam presumptio- nem, aut temeritatem; peccatum tamen committit.
- 2 Si lex faciat prohibeat verbis simplicibus, excusari a cen- furi.
- 3 Ab aliis panis non excusat.

R Epondeo nequaquam sufficere si lex scientiam legis expostulat: ut si dicat, qui scient actum talen fecerit, excommunicatus, vel penitus aut irregularis fit, tunc enim necessario requiriatur ignorantia affectata, quia scientia sequiparatur, neque alia sufficit, quilibet enim alia data, non verè diceretur scientia factus, sed ignoranter. Item cum lex petit in delinquente scientiam legis, & penam petit dolum in delinquente, ut penam illius sufficiat: at dolus non committitur, nisi cum ex ignorantia affectata procedit, ut optimè probat Sanchez lib. 9. de mar. disp. 32. n. 36. Ergo abiqui: hac ignorantia non contrahitur pena lata aduer. us scient facientes, id enim dicitur in l. 1. ff. de dol. ignorantem in dolore versata, quia non quilibet ignorantia constituit dolus, sed affectata.

Dices: Ergo ignorantia inimicibilis, & crassum actionem prohibitum à tali legi efficiens non peccat, siquidem solum aduersus scientes facientes lata lex est.

Respondeo te peccare esti penam non contrahas, nam quo ad peccatum idem est te debere sentire, ac si fecies. ex l. quod se- mibi s. ff. de reb. crid. ac quod penam non est idem: & ita haec sententiam sustinet Sylvest. verbo ignorantia, q. 8. dictio 4. Novat. c. 27. n. 14. ad locut. 4. Contraq. 4. docet. 2. pars. c. 6. 8. n. 21. & cap. sima. 1. p. 10. n. 17. verba eadem sane ratione. Sanchez plures alios referens lib. 9. disp. 32. n. 35. Bonac. de cens. disp. 1. q. 2. p. 1. 10.

Idem quod dictum est de legi lata aduersus scientes facientes, intelligi debet, si feratur aduersus temere consulto violan-

tes, vel prælumentes violare, vel audentes violare, hæc enim omnia necessariò expostulunt scientiam in delinquente, vel latenter affectatam ignorantiam, quæ scientia sequiparatur. ita Sanchez 1.5. in 3. disp. 4. sec. 10. n. 3. Sanchez supradic. p. 37. & 38. lib. 6. in De a.c. 8. n. 43. Bonac. supradic. n. 11. vbi neque affectatam ignorantiam in predictis casibus existimat (ufficere, nisi cum ingenti temeritate fuerit coiuncta), sed necessariò ex certa scientia debet actum procedere.

2 Difficultas autem est, an casu quo lex non statut verbis supradictis, scientiam, presumptionem, & temeritatem importantibus, sed absoluè dicatur, qui deliquerint, tali pena puniantur, aliqua ignorantia inimicibilis, & mortaliter culpabilis delinquentes excusat?

Thom. Sanchez pluribus relatis lib. 9. de matr. disp. 32. n. 30. & 31. existimat ad contrahendas censuras, & irregularitatem non sufficiat ignorantiam inimicibilem moraliter, sed necessariò desiderati crassam, & supinam, quācumque vocat ius ignorantiam ex latra culpa. Præcipuum fundamentum desumitur ex c. 2. de const. in 6. vbi Pontifex excusat ignorantates à penam latre per statuta ordinatoriorum nisi coram ignorantia crassa fuerit & supina. Quod decretum, eti de statutis ordinatoriorum expressè loquatur: posteriori ratione de legibus Pontificis intelligentendum est, ut supra diximus. Ergo aliquis ignorantia mortaliter culpabilis, dummodo crassa non fuerit, & supina, à penam excusat, alia nihil Pontifex decideret, in quo esse possit difficultas: nam ignorantia, quæ leviter est culpabilis, & quæ negligenter mortalem non attingit, in omni sententia a censuris, & qualibet pena gravi excusat, siquidem excusat à peccato mortali.

Hæc tentativa in censuris, & irregularitate probanda mihi videtur, eo quod sim penam, que contemptum legis requirunt, ut optimè probat Navarr. cap. accepta de restit. spoliat. op. p. 1. ill. 9. n. 35. & c. cum contingat causa nullitatis, remedio 2. n. 7.

Sed contemptus non videtur adesse, vbi aliqua diligentia est adhibita: hæc enim diligentia excusat à dolo, cum quilibet causa, siue iniusta, siue iniusta sit, ab illo excusat, ut multi exortat Flamin. de confid. q. 46. n. 8. Ergo, & ita tenet Bonac. de cens. disp. 1. q. 2. punct. 1. p. 10.

3 De aliis autem penis existimare sufficere ad illas contrahendas, diligenter non fuisse adhibitam sufficientem, eo quod de illis nihil videam specialiter decreterum, nisi solum in pena imposta coniugibus, non petendi debi: ut ob copulam cum consanguineis sui coniugis habentur, vel si absque necessitate baptizantur, vel levauerit filium coniugis ex sacro fonte, in quibus casibus necessario requiriatur scientia delicti, neque sufficere ignorantiam crassam, sed necessariò debet esse affectata: quod satis in affinitate probatur ex cap. 1. de eo qui cognovit consanguineam. ibi: si quis cum filiastro sua sciente fornicatus fuerit, neque à matre debitum petere, neque filium unquam kabere posset uxorem. Et in impedimento cognationis probatur ex c. 1. si vir, de cognat. spirit. ibi, si ex ignorantia factum est, ex ignorantia excusare videtur, vbi ignorantiam non quamcumque, sed aff. etiam intellegit, ut optimè probat Sanchez lib. 9. de mar. disp. 32. n. 47. An peccatum ex ignorantia committat peccatum eiusdem species, ac si sciens peccaret, iam dirimus (uperiori tract. de conscientia cum de erroris estimo). Item an eventus oritur ex ignorantia culpabili imputandus sit, & sit verè peccatum, late discussimus hac disputatione punct. 4.

PUNCTVM XIX.

An ignorantia excusans legis transgressionem, allegari possit in foro externo, & qualiter probanda sit

- 1 Proponitur non posse allegari.
- 2 Defenditur allegari posse.
- 3 Satisfit argumentum n. 1. positivum.
- 4 Apponitur modus probandi ignorantiam.
- 5 Iuramentum non sufficit ad ignorantia probationem si alia via ignorantia probari potest. Et quid specialiter in lega scienter promulgata.
- 6 Allegari. & probari posse ignorantia, si alia via præter iuramentum fieri potest.
- 7 Ignorantia facti sufficieretur probatur iuramento.
- 8 Aliqua notabilia inferuntur.

Non posse allegari, probatur primò, quia allegaret la- tam cuipam, qualis est ignorantia juris dispositionem, quam omnes scire debent, leges faciatissima. ff. de legibus. Secundò contra presumptionem iuris, & de iure non admittitur probatio ignorantiae, ut tradit Felini, in cap. cognoscentes, n. 13. de confessione, & multis exortat Flamin. de cens. quesit. 7. At cum lex est solemniter ritu publicata, est presumptio iuris, & de iure pro eius scientia. Ergo nemini permisum est allegare ignorantiam. Tertiò non toleratur ignorantia eorum, quæ quis tenet ratione officij scire, & investigare, ex cap. invenit, de elect. gloria ibi, verbo ignorantiam. Sed quilibet tenet leges,